

הלכה ב

משנה

מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה – לעולם מעשר; ובהר הבית – חולין;
ובירושלם, בשאר כל ימות השנה – חולין, ובשעת הרגל – הכל מעשר.

אור ל'שרים

הירושלמי" אין תמיהה ותירוץ אלו).

– אפילו בזמן הרגל, ואין חוששים שמא הן מעות מעשר שני, לפי שהבאים להר הבית אינם מביאים עימם לשם מעות מעשר שני אפילו בזמן הרגל, אלא מביאים מעות חולין לנדבות למקדש ולקניית דברים; ובירושלים – מעות שנמצאו בירושלים שלא לפני סוחרי בהמה, בשאר כל ימות השנה – אם נמצאו המעות בשאר כל ימות השנה, שלא בזמן הרגל, – חולין – מפני שהולכים אחר הרוב, ובשעת הרגל – אם נמצאו מעות בירושלים בזמן הרגל, – הכל מעשר – הן של מעשר שני, לפי שבזמן הרגל רוב בני האדם בירושלים הם עולי רגלים, ורוב המעות שהם מביאים עימם הן מעות מעשר שני, ומן הסתם נפלו מהם, ואין הולכים אחר רוב השנה, לפי ששוקי ירושלים היו מיטאטאים בכל יום, ואילו נפלו המעות לפני הרגל היו נמצאות מכבר.

בתוספתא שקלים ג, ט שנו: מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה – לעולם מעשר; ובהר הבית – חולין; ובירושלם, בשאר ימות השנה – חולין, ובשעת הרגל – הכל מעשר. אמר רבי יוסה: אלו דברי בית שמיי, ובית הלל אומרים: לעולם מעשר, חוץ מן הנמצאים בהר הבית בשאר ימות השנה שהם חולין.

לרבי יוסי משנתנו היא כבית שמאי. אבל סתם משנתנו היא שלא כרבי יוסי. רבי יוסי סובר, שבשעת הרגל חזקת העולים להר הבית שיש בידם כסף מעשר, והם הרוב. ואפשר שרבי יוסי אינו תולה בשאר ימות השנה, מפני שהר הבית הוא מקום גלוי, ואילו אבדו המעות לפני הרגל היו מוצאים אותן מקודם ("תוספתא כפשוטה").

בית הלל סבורים, שמעות שנמצאו בהר הבית בשעת הרגל הן ברובן מעות מעשר שני שהביאו עימם העולים לרגל, אבל בשאר ימות השנה כמות המעות של מעשר שני שהביאו העולים לרגל היתה פחותה מכמות שאר המעות שהובאו להר הבית שהיו מעות חולין. בית הלל סבורים עוד, שמעות שנמצאו בירושלים אף בשאר ימות השנה הן ברובן מעות מעשר שני, שאף לתושבי ירושלים היו פירות מעשר שני שפרדו אותם במעות.

סתם המשנה היא כבית שמאי. יתר על כן, סגנון המשנה הוא כשיטת בית שמאי, שהרי לפי בית הלל, דין מעות שנמצאו ליד סוחרי בהמה כדין מעות שנמצאו בירושלים. רק לשיטת בית שמאי יש טעם להזכרם המיוחדת של סוחרי בהמה. המשנה

בדרך כלל הביטוי "לא צורכא דלא..."! בהוראה זו (כמו לעיל) מציע תיקוני תוכן או סגנון חלופיים לדברים שעליהם הוא מוסב, אולם כאן הביטוי מציע תוספת ולא חלופה, כלומר, שהמקור הנידון היה צריך לומר גם את הדברים הבאים ("הטרמינולוגיה של הירושלמי").

על פי רוב המונח "ולמה לא תנינן...?" מתפרש: למה לא שנה התנא פרט נוסף במשנה המקומית, שלכאורה ראוי היה לשנותו ("הטרמינולוגיה של הירושלמי").

בשלושה מקומות עוד בירושלמי תירצו כמו כאן: "תניתה בסופה...", אלא שבאותם מקומות הקשו: "ולמה לא תנינן...?", והיא לשון נכונה יותר מהלשון שבה הקשו כאן: "לא צורכא דלא...!". ונראה שהביטוי "לא צורכא דלא..."! בא כאן באשגרה מלעיל ומלהלן.

☆☆☆

הלכה ב

משנה

מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה – בשוק של סוחרי בהמות בירושלים, – לעולם מעשר – לא רק בזמן הרגל (כינוי לכל אחד משלושת החגים: פסח, שבועות וסוכות) אלא אפילו בכל ימות השנה המעות שנמצאו הן של מעשר שני (כסף שפדו בו פירות מעשר שני, שחייבים לקנות בו בהמות לקורבנות שלמים או דברי מאכל ומשתה של חולין ולאכול אותם בירושלים), לפי שעולי הרגלים המביאים עימם את מעות מעשר שני שלהם אינם מספיקים להוציא את כולן ברגלים, והם נותנים את מותר המעות לקורביהם או לחבריהם שבירושלים שיקנו בהן בהמות לשלמים, שכן עיקר מצוותו של כסף מעשר שני להביא בו שלמים, ולכן רוב הבהמות הנקנות בירושלים אפילו בכל ימות השנה נקנות בכסף מעשר שני, ולפיכך חוששים שמא המעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה הן מעות מעשר שני שנפלו מידי הקונים ועדיין לא חוללו על הבהמות והן בקדושת מעשר שני, ואין אומרים שהמעות נפלו מידי מוכרי הבהמות וכבר נתחללו, לפי שהקונים מרובים מהמוכרים, והולכים אחר הרוב; ובהר הבית – מעות שנמצאו בהר הבית, – חולין